

heel ons volksverleden, om een fantasie-staat, van het leven los, naar louter wilkeur te scheppen. Neen, ook bij de machtigste vervorming onzer nationaliteit blijft het steeds hetzelfde volk. De vorm van Holland's leven moge wisselen, maar Holland's volk blijft. Zóó was het voor een drietal eeuwen. Want voor den bouw der Vereenigde Republiek, heeft het Nederland van het Bourgondisch Gravenhuis de stof geleverd, en de diepste karaktertrekken van het Holland der middeleeuwen vindt ge, hoe ook gewijzigd, bij het hervormd volk van Utrecht's Unie terug. En zoo moet het ook thans zijn. De nationale kleur, die de nieuwe volksformatie dragen zal, mag niet naar gril en luim uit de staalkaart der moderne idé's gekozen, maar moet aan de nationaliteit van het Holland der Hervormingseeuw worden ontleend.

Daarom moet onze strijd heftigen onverholten zijn, tegen de geestdrijverij der revolutionairen. Hun immers zweeft een modelstaat voor oogen, een schiepping hunner eigen fantasie, vrucht eener abstracte gedachte, en zonder te letten op onze volks-geschiedenis, zonder waardeering van de verschillende elementen, die thans ons volksbestaan uitmaken, zonder oog voor de werkelijkheid van het leven, misbruiken zij de gemengde school om ons nationaal karakter, van zoo heldere kleur, in een kleurlooze type te doen verbleeken. Het onloochenbare feit, dat de elementen, waaruit ons volk bestaat, in zeer sterke gisting verkeerden en in doodelijken strijd worstelen om den voorrang, wordt door hen aangegrepen, om hun kleurloos type als voor allen aanneembaar, om hun kleurlooze school als de veilige tente aan te prijzen, die allen vrede biedt en rust. En hun bedekte vijandschap tegen de bijzondere school, ze is in den diepsten grond alleen uit het instinctmatig besef te verklaren, dat door de bijzondere school het volksleven zijn eisch zou doen gelden, en een krachtig opwaken van de levens-elementen, die in ons volk sluimeren, hún geliefkoosd ideaal, den model-staat der fantasie-natie, voor altijd zou verdagen.